

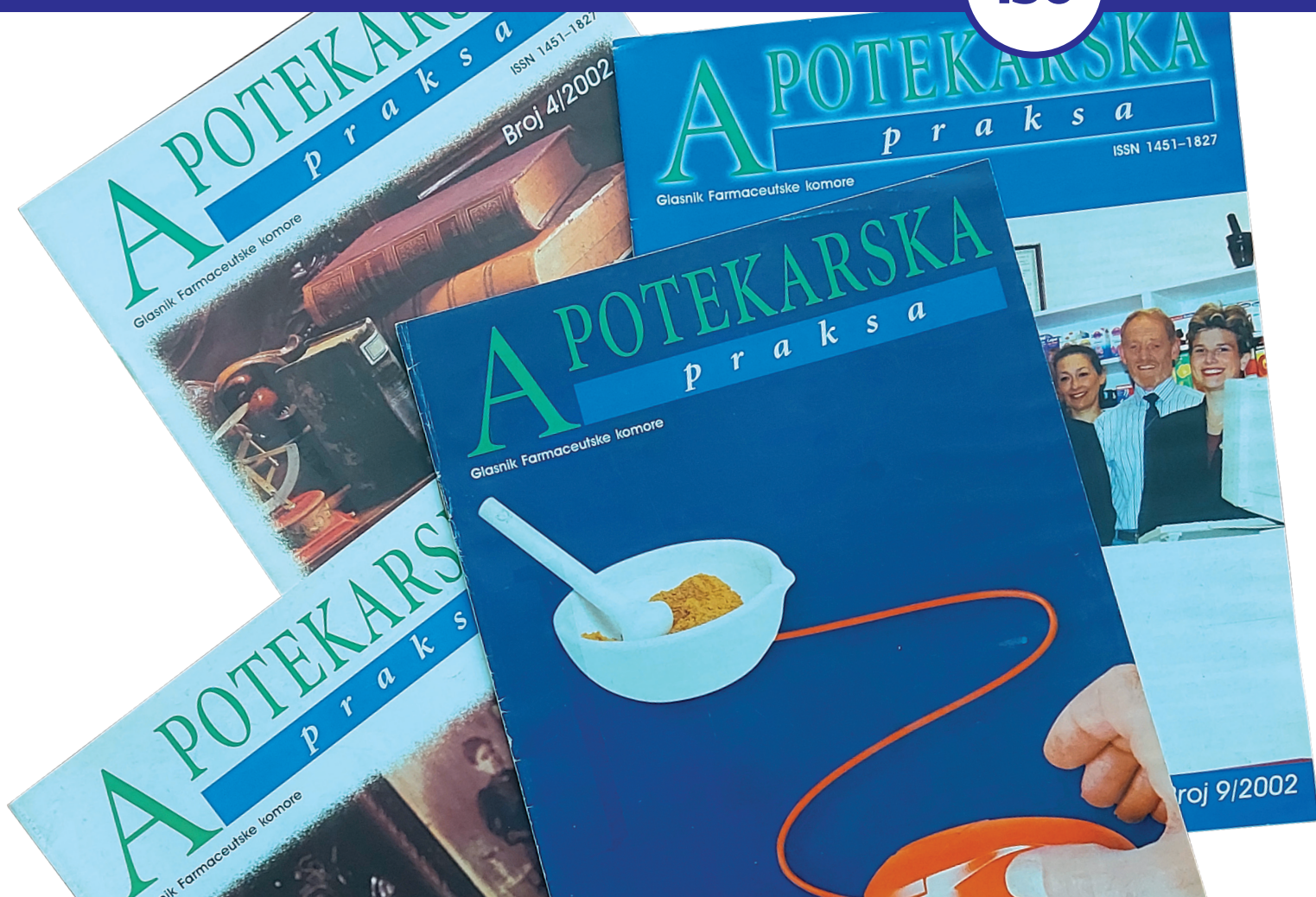
Апотекарска пракса

ГЛАСНИК ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

150

ЈУЛ 2024

22 ГОДИНЕ СА ВАМА

150 бројева часописа Апотекарска пракса

Наш часопис је једино издање на овим просторима који су од почетка уређивали и за њега писали искључиво фармацеути из праксе. Зато посебну захвалност, за 150 бројева који су иза нас, дугујемо Вама, члановима Коморе, који нас пратите, читате и са нама делите своје идеје и постигнућа.

54. Генерална скупштина ЕАНР

Наш колега прим. др сци. мед. Ненад Миљковић ступио на функцију председника ЕАНР-а, за коју је изгласан прошле године. Најављена нова активност ЕАНР Boost. Тема овогодишњег догађаја који ће се одржати у Фиренци 27. и 28. септембра је Хуманизација високотехнолошке апотеке.

До узрочника инфекције и одговарајућег антибиотика за 45. минута

Награда Longitude од 8 милиона фунти додељена је PA-100 AST систему из Sysmex Astrego за нови иновативни приступ сузбијању антимикробне резистенције. Идентификација присуства бактеријске инфекције за само 15 минута и одговарајућег антибиотика за лечење у року од 45 минута.

150 бројева часописа Апотекарска пракса

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Први број часописа Апотекарска пракса објављен је децембра 2001. године, као део пројекта који је реализован средствима Европске агенције за реконструкцију, односно овлашћене агенције Crown Agents, а уводну реч дао је тадашњи директор Коморе, Ненад Вуловић. Од тада се објављује у континуитету пуне 22 године. Први Уређивачки савет часописа био је у саставу: Злата Жувела, Тијана Тодоровић, Јан Комрска, Весна Петровић, Драгана Ђорђевић, Гордана Симић и Светлана Марковић, а до данас је имао четири главне и одговорне уреднице: Дубравку Урошев, Гордану Михајловић, Ружицу Николић и Драгану Рајковић. Од 2023 објављује се као електронско издање. Наш часопис је једино издање на овим просторима који су од почетка уређивали и за њега писали

искључиво фармацеути из праксе. Зато посебну захвалност, за 150 бројева који су иза нас, дугујемо Вама, члановима Коморе, који нас пратите, читате и са нама делите своје идеје и постигнућа.

Дан отворених врата на огранцима Коморе

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Отворена врата Фармацеутске коморе Србије је активност организована од стране директорке Славица Милутиновић са циљем размене информација, предлога и сугестија. Дан отворених врата одржан је на Огранку Крагујевац 06. јуна, Огранку Ниш и КиМ 13. јуна, Огранку Војводина 20. јуна и Огранку Београд 27. јуна. У директном разговору чланова са руководством Коморе преовладале су теме у вези оговорности фармацеута, важности пријављивања промене података, провере квалитета стручног рада, пројектима за пружање стандардизованих услуга, затим о актуелним дешавањима у апотекарској пракси и међународној сарадњи са коморама из окружења. Поред директорке састанцима су присуствовали и председници Огранка Крагујевац Вера Пантовић, Огранка Ниш са КиМ Даниел

Ивковић, Огранка Војводина Дара Видаковић и Огранка Београд Јелена Милојковић, као и секретари огранака.

Објављен извештај о спроведеној јавној расправи о Нацрту Етичког кодекса фармацеута Србије

Припремила: Маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Етички одбор Фармацеутске коморе Србије на седници одржаној 30.05.2024. године, у сарадњи са консултантом проф. др Душанком Крајновић, размотрио је све сугестије, предлоге и примедбе пристигле током јавне расправе која је спроведена од 15. априла до 15. маја 2024. године. Сви предлози и сугестије којима се унапређује предложени текст уграђени су у Нацрт Етичког кодекса фармацеута Србије, који ће бити упућен органима Коморе на даљу надлежност.

Извештај са спроведене јавне расправе доступан је на [ЛИНКУ!](#)

Комора на 17. Симпозијуму магистара фармације Федерације БиХу Неуму

Припремила: Славица Милутиновић, дипл. фарм.

У периоду од 1-2. јуна у Неуму, одржан је 17. Симпозијум магистара фармације Федерације Босне и Херцеговине на тему: „Улога фармацеута у самолечењу и превенцији болести“. Позив за учешће нашој Комори стигао је од председника прим. мр. пх. Марина Црногораца и Управног одбора Коморе магистара фармације Федерације БиХ. У оквиру званичног програма симпозијума Комора се представила предавањем „Стандардизација фармацеутских услуга – предуслов за боље исходе лечења“, које је одржала маг. фарм. спец. Сузана Маринковић. Предавање је изазвало велико интересовање, бројна питања о начину спровођења услуга и похвале на

постигнутим резултатима. Више од 700 учесника присуствовало је предавањима, размени најновијих сазнања, апотекарске праксе и дружењу у сунчаном Неуму.

54. Генерална скупштина ЕАНР

Припремила: Маг. фарм. спец. Ивана Антонијевић

Од 6. до 8. јуна 2024. године у Валенсији, Шпанија, одржана је 54. Генерална скупштина Европске асоцијације болничких фармацеута (ЕАНР). Наш колега прим. др сци. мед. Ненад Миљковић је ове године ступио на функцију председника ЕАНР-а, за коју је изгласан прошле године. На Скупштини се расправљало о едукативним активностима асоцијације, које се спроводе кроз Сертификационе курсеве (Synergy Certification Courses), Мастеркласове (Masterclasses) и Заједничке оквири за обуку (Common Training Framework). Од ове године едукација се спроводи и кроз нову активност ЕАНР Boost. Тема овогодишњег догађаја који ће се одржати у Фиренци 27. и 28. септембра је Хуманизација

високотехнолошке апотеке. Увојене су ревизије два документа о Набавци и Несташицама лекова и медицинских средстава. Теме овогодишње Скупштине била је и промена фармацеутске легислативе на нивоу Европе, као и акредитациони систем едукација основан од стране ЕАНР – ECPHA.

76. СФУС Симпозијум, Копаоник

Припремила: Маг. фарм. спец. Соња Стојиљковић

Традиционално, на самом крају месеца маја, на Копаонику је одржан 76. Симпозијум у организацији СФУС-а. Фармацеути су имали прилике да слушају два сјајна семинара. Првог дана у фокусу фармацеута били су антибиотици и њихово коришћење код уринарних и респираторних инфекција. Представљени су европски и национални водичи за рационалну примену антибиотика, као и конкретни начини како да се фармацеути прикључе борби против резистенције – као Саветници за антибиотике. Другог дана одржан је семинар о гастроинтестиналним поремећајима – егзокриној инсуфицијенцији панкреаса, савременој терапији гастроентеритиса, дигестивним ензимима. Фармацеути су се

подсетили интеракција и нежељених реакција најчешће коришћених лекова из ове области и решавали случајеве током радионице.

ПРЕДСТАВЉАМО КОЛЕГЕ САВЕТНИКЕ

Милан Ивковић, маг. фарм. - Зајечар

Саветник за вакцинацију - Услуга саветовања за вакцинацију против ХПВ, сезонског грипа и пнеумококне болести Број пружених и евидентираних услуга саветовања: 263

Поседовати беџ Саветника за вакцинацију даје додатно самопоуздање и енергију за комуникацију и рад са пацијентима/корисницима наших услуга. Сматрам да у данашње време, у друштву у коме живимо, стручно саветовање везано за вакцинацију је од посебне важности. Пацијенти кроз разговор са фармацеутом сазнају проверене и тачне информације у вези са вакцинацијом, и тако стичу поверење у нас као здравствене раднике који смо им свакодневно доступни.

Цео интервју доступан на [ЛИНКУ!](#)

Ивана Стевановић, маг. фарм. - Панчево

Саветник за вакцинацију - Услуга саветовања за вакцинацију против ХПВ, сезонског грипа и пнеумококне болести Број пружених и евидентираних услуга саветовања: 262

Да postanem Саветник у пројектима Коморе мотивисала ме је жеља да дам допринос у очувању струке, промовишем фармацеута као најдоступнијег здравственог професионалаца који има стручно знање, поседује вештине и емпатију неопходну за пружање квалитетне здравствене услуге. Колеге из апотеке ми пружају подршку у раду, упућени су у пројекат и кад имају неку дилему везано за вакцинацију слободни су да ме питају за додатни савет или појашњење.

Цео интервју доступан на [ЛИНКУ!](#)

Јасминка Илић, маг. фарм. спец. - Бор

Саветник за вакцинацију - Услуга саветовања за вакцинацију против ХПВ, сезонског грипа и пнеумококне болести Број пружених и евидентираних услуга саветовања: 248

Моја мотивација да се укључим у овај пројекат је била да употпуним своју саветодавну улогу у апотеци. Желим да се врати поверење у нас фармацеуте, као здравствене раднике и поверење у вакцине, које је пољуљано деловањем антиваксерског лобија. Признање Коморе у виду носиоца беџа значи и мени и пацијентима. Пацијенти примећују беџ и имају већу слободу да питају и отклоне све недоумице.

Цео интервју доступан на [ЛИНКУ!](#)

Да ли метформин може успорити раст ћелија рака дебелог црева?

Припремио: Маг. фарм. спец. Милан Ракић

Метформин је уобичајени лек у терапији дијабетеса типа 2, који се користи како самостално тако и у комбинацији са другим лековима. Овај широко прописивани лек помаже у регулацији шећера у крви, а има и друга повољна дејства на наш организам. Недавно објављено истраживање у часопису "**Cancers**" показало је антиканцерска својства метформина на ћелије рака дебелог црева. У студији се назире могућност да метформин може смањити активност гена специфичних за рак дебелог црева. Овај нови механизам могао би бити применљив и код других типова карцинома. С обзиром на то да је метформин релативно безбедан и јефтин лек, наведено би могло имати велики значај за лечење и других карцинома. Због тога није изненађујуће да се тренутно спроводе бројна клиничка испитивања која имају за циљ да пруже одговоре на питања да ли метформин може одложити развој и погоршање хроничних болести повезаних са старењем, као што су болести срца, различитих карцинома и деменције.

Више информација на [ЛИНКУ!](#)

Нове смернице за витамин Д у превенцији болести

Припремила: Маг. фарм. спец. Кристина Ковачевић

The Endocrine Society – највећа и најактивнија светска организација ендокринолога објавила је јуна 2024. нове смернице за употребу витамина Д у превенцији болести. Смернице су објављене у часопису *The Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism* и препоручују ограничавање суплементације витамином Д на дневни препоручени унос за одређене ризичне групе, уз савет да се не спроводи рутинско тестирање витамина Д код здравих особа.

Према смерницама, препоручује се суплементација која се може постићи комбинацијом обогаћене хране и суплемената који садрже витамин Д, код:

» **Деце узраста од 1 до 18 година** ради спречавања рахитиса и потенцијалног смањења ризика од инфекција респираторног тракта.

» **Трудница** ради смањења ризика од прееклампсије, интраутерине смрти плода, превременог порођаја, ниске порођајне тежине и малог плода за гестацијску старост (SGA) и неонаталне смртности.

» **Одраслих, старијих од 75 година**, ради смањења ризика од смртности.

» **Одраслих, са преддијабетесом**, ради смањења ризика од дијабетеса типа 2.

Више информација на [ЛИНКУ!](#)

До узročника инфекције и одговарајућег антибиотика за 45. минута

Припремила: Маг. фарм. спец. Јасна Анђелковић

Након деценије развоја и пријава више од 250 тимова из целог света, награда *Longitude* од 8 милиона фунти за нови иновативни приступ сузбијању антимикробне резистенције додељена је PA-100 AST систему из *Sysmex Astrego*. Награда **Longitude** за AMP покренута је 2014. године како би се подстакло стварање нових дијагностичких тестова који у року од неколико минута могу да идентификују да ли је инфекција бактеријска, и ако јесте, прави антибиотик за прописивање у циљу успоравања ширења инфекција отпорних на антибиотике. PA-100 AST систем је иновативни дијагностички тест заснован на технологији *Uppsala University*. Користећи мали (400 микролитара/мање од пола милилитра) узорак урина на кертриџу величине паметног телефона, тест може да идентификује присуство бактеријске инфекције за само 15 минута и тачно идентификује прави антибиотик за лечење у року од 45 минута. Ово је значајно за здравствене раднике у доношењу клиничких одлука, и отвара значајну могућност да се

раније „пензионисани“ антибиотици прве линије врате у употребу за већину пацијената.

Више информација на [ЛИНКУ!](#)

Дапаглифлозин и у педијатријској популацији

Припремила: Маг. фарм. спец. Јасна Анђелковић

Дапаглифлозин (Forxiga®) је одобрен од стране Америчке агенције за храну и лекове (FDA) за побољшање контроле гликемије код педијатријских пацијената са дијабетесом типа 2 (T2D) старости 10 година и старијих. Одобрење FDA је засновано на позитивним резултатима студије испитивања у педијатријској популацији T2NOV фазе III. Подаци студије објављени у *The New England Journal of Medicine* показују значајно смањење HbA1C код пацијената који су лечени дапаглифлозином у поређењу са пацијентима који су примали плацебо.

Више информација на [ЛИНКУ!](#)

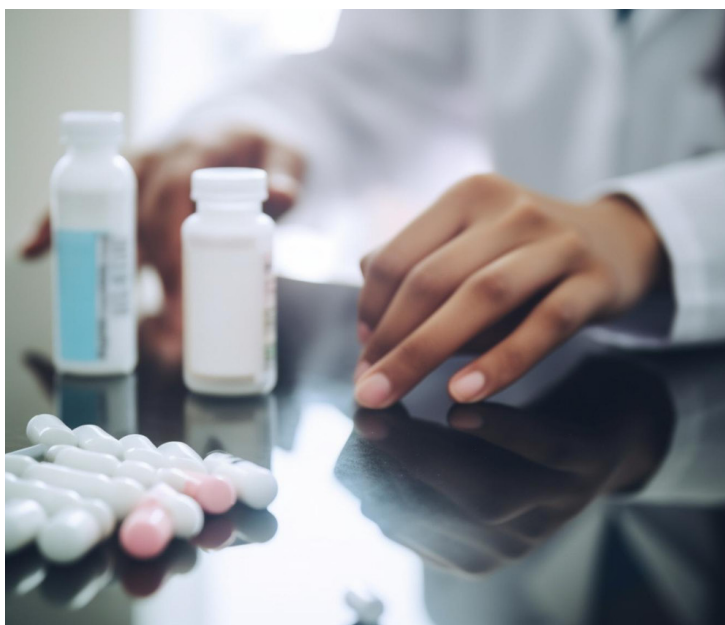

Десиглукагон одобрен од Европске агенције за лекове

Припремила: Маг. фарм. спец. Емилија Трбовић

Десиглукагон је добио одобрење Европске агенције за лекове и биће доступан за лечење тешке хипогликемије код пацијената старијих од шест година са дијабетесом. Десиглукагон је аналог глукагона са седам измењених аминокиселина које повећавају стабилност лека у организму. Предност десиглукагона је у брзини подизања нивоа гликемије, јер је након давања довољно 10 минута за регулацију гликемије у педијатријској популацији са дијабетесом. Од нежељених ефеката су пријављени мучнина и повраћање. Доступан је у дози од 0,6 мг као раствор за инјекцију.

Извор на [ЛИНКУ!](#)

Да ли Ксилитол повећава кардиоваскуларни ризик?

Припремила: Маг. фарм. спец. Николина Скорупан

Ксилитол је шећерни алкохол који настаје у метаболичким процесима у људском организму и уноси се у малим количинама воћем и поврћем. Међутим, у значајно већим количинама, користи се као један од заслађивача у храни и напацима са декларацијом „без шећера“, чијим уносом ниво ксилитола у крви може да буде и 1000 пута већи од физиолошког. У студији објављеној у јуну 2024. у часопису Европског удружења кардиолога, показано је да ксилитол повећава реактивност тромбоцита и потенцијал за тромбозу, као и да је удружен са повећаним ризиком од КВ догађаја попут инфаркта миокарда и можданог удара. Ризик је већи уколико је количина унетог ксилитола већа. Ксилитол је присутан и у многим пастама за зубе, али се сматра да њихово

коришћење не представља ризик, јер се пасте не гутају.

Извор података на [ЛИНКУ!](#)

Нови антибиотик селективан против грам-негативних бактерија, благ према цревној микробиоти

Припремила: Маг. фарм. спец. Кристина Ковачевић

Антибиотици су драгоцени у борби против инфекција, али такође могу оштетити цревну микробиоту. Резултати студије објављене 29. маја ове године, дају наду за нови антибиотик који се ефикасно бори против одређених грам-негативних патогених бактерија, не оштећујући цревну микробиоту. Студија објављена у часопису **Nature** испитала је нови антибиотик лоламицин на моделима акутне пнеумоније и септикемије код мишева, са преко 130 изолата мултирезистентних грам негативних бактерија. Овај антибиотик је показао ефикасност код испитаних изолата, не оштећујући значајно микробиом, спречавајући на тај начин секундарну инфекцију *C. Difficile*.

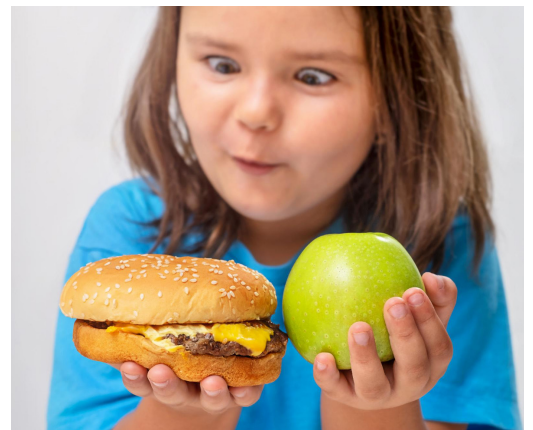
Извор података на [ЛИНКУ!](#)

Гојазност код младих и ризик за мождани удар

Припремила: Маг. фарм. спец. Милена Милојевић

Добро је познато да прекомерна тежина може имати дугорочне последице по здравље и представља један од главних фактора ризика за развој хроничних болести. Ново истраживање указује да жене које су имале прекомерну тежину као тинејџерке имају више него двоструко повећан ризик од можданог удара. Истраживачи сугеришу да посебна пажња здравствених радника треба бити усмерена ка гојазним младим особама, пре свега у циљу подизања свести и усвајања одговарајућег начина исхране и редовне физичке активности. Међутим, разговору о телесној тежини са тинејџерима и младима треба приступити на неосуђујући и нестигматизујући начин. Имплементација здравих навика и стила живота од најранијег узраста представља темељ доброг здравља у одраслом добу.

Опширније о овој теми на [ЛИНКУ!](#)

КОНТИНУИРАНА ЕДУКАЦИЈА ВИРТУЕЛНА ШКОЛА ОБРАЗОВАЊА

- Ц-1-13/24** Значај и улога апотека у промоцији ХПВ вакцинације – Питај ме за ХПВ (5 бодова), до 11.03.2025.
- Ц-1-55/23** Фармацеутска услуга - предуслов за повећање степена адхеренце код пацијената на терапији антибиотицима (5 бодова), до 21.08.2024.
- Ц-1-60/23** Нова услуга фармацеута у јавним апотекама: Преглед примене новоуведених лекова за терапију хроничних болести (5 бодова), до 21.08.2024.
- Ц-1-65/23** Стандардизована фармацеутска услуга код пацијената са дијабетесом (5 бодова), до 20.11.2024.
- Ц-1-66/23** Унапређење стандардизоване фармацеутске услуге код пацијената са дијабетесом, (5 бодова), до 20.11.2024.
- Ц-1-67/23** Стандардизована фармацеутска услуга за пацијенте са астмом (5 бодова), до 20.11.2024.
- Ц-1-69/23** Улога фармацеута у промоцији вакцинације против сезонског грипа и пнеумокока (5 бодова), до 20.11.2024.

46. МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС ИСТОРИЈЕ ФАРМАЦИЈЕ

ДАТУМ И МЕСТО ОДРЖАВАЊА: 4 - 7 септембар 2024., Београд

ТЕМА КОНГРЕСА: "Фармацеутска професија и друштво: Корени, развој и лекције за будућност"

Рок за подношење сажетак је 30. мај 2024. године на [ЛИНКУ](#).

Рана регистрација за конгрес је отворена до 30. априла 2024. године на [ЛИНКУ](#)

За све додатне информације и регистрацију учешћа посетите [САЈТ](#)

82. СВЕТСКИ КОНГРЕС FIP

ДАТУМ И МЕСТО ОДРЖАВАЊА: 1-4. септембар 2024., Кејптаун, Јужноафричка Република

Више информација на [ЛИНКУ!](#)

ЕАНР BOOST

ДАТУМ И МЕСТО ОДРЖАВАЊА: 27-28. септембар 2024., Фиренца, Италија

ТЕМА: „Хуманизација високотехнолошке апотеке“ – како аутоматизовани системи могу побољшати оперативну ефикасност уз очување суштинске улоге људске експертизе у управљању болничким апотекама

Више информација на [ЛИНКУ!](#)